

Одна любов – наука

Світлої пам'яті Винахідника і Провідника

В нем – целый Мир,
а он – что капля в Мире.
И, нищ сумой,
он – сумма сотен дум.

То ль мысль глубока,
а то ль орбита шире,
но он парит,
когда “копает” ум.

Володимир Мальчевський

Одного чудового дня у 1977 р. в чарівному Царстві під назвою НАУКА з'явився усміхнений дивак. Він роззирнувся навколо, запалив свого маленького ліхтаря і розпочав свої невтомні пошуки...

Пізніше мешканці Царства дізналися, що дивака звали Валерій Анатолійович Бортишевський, і мав він позивний BORT2001. Народився Валерій у родині військовослужбовця у складному 1949 р., коли у світі відгриміла страшна війна і люди почали забувати про її жахіття, проте ще пам'ятали про голод і холоди... Тато Анатолій Кузьмич, підполковник Прикордонних військ СРСР, кавалер орденів Червоного Прапора, Вітчизняної війни I і II ступенів та медалі “За відвагу”, мав складний характер і непросту вдачу. Мама Катерина Іванівна (уроджена Музика) була вчителем від Бога і викладала румунську мову. Любов до матері й повагу до батька хлопчик пронесе через усе життя.

Дитинство Валерія минало спочатку у Чернівцях (тоді Українська Радянська Соціалістична Республіка), а потім у прикордонному хуторі Молдавської РСР. Любов до науки маленькому хлопчику прищеплювала бабуся, хімік за освітою. Саме від неї наш герой успадкував невтомну наснагу і тягу до пізнання й хімічного експерименту. Малий дослідник-зірвиголова своїми “розробками” не раз викликав батьківський гнів, але щоразу від “грози і грому” його рятувала бабуся, авторитет якої для зятя був незаперечним. Не дивно, що Валерчик обрав професію не військового, а хіміка. Освіту за профілем він здобув у 1965–1971 рр. у Львівському ордена Леніна політехнічному інституті.

Диплом інженера хіміка-технолога відкрив молодому дослідникові двері до “раю” пускових робіт установок нафтопереробних заводів Надвірної, Ангарська, Омська (РРФСР), Сумгаїту (Азербайджанська РСР), Кременчука і Дрогобича (Україна). Чимало життєвих і наукових курйозів сталося в різних науково-технічних і технологічних локаціях на шляху до Царства Науки: півтори тонни розливої розплавленої сірки, з десяток розгерметизацій апаратів, пара випадків відновлення каталітичних мас... І з усього цього молодий дослідник вчився робити висновки і креслити шляхи вдосконалення, розробляти нові способи, технології і матеріали.

Становлення Валерія як вченого, його шлях до мудрості виявився цікавим, проте тернистим. Споча-

тку він набирився практичного досвіду і відпрацьовував навички у всесоюзному об'єднанні “ОргНафто-Заводи“, потім працював в Івано-Франківському інституті нафти і газу (на кафедрі хімічної переробки нафти і газу), доки у 1979 р. він не потрапив до Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії. Тут НАУКА повністю заповнила його життя й освітила шлях, з якого він не зверне до кінця свого життя. . .

У 1985 р. цикл його досліджень з алкілування ізопарафінових вуглеводнів олефінами на цеолітних каталізаторах завершився захистом кандидатської дисертації: наш герой став справжнім Вченим. Жадібний до знань науковець, технолог із величезним багажем досвіду, винахідник з очима, які завжди палали вогнем пошуку, Валерій Анатолійович зростав і розвивався щодня, щохвилини, щосекунди. . . Його девізом були принципи “зробив одне відкриття – шукай інше, і ніколи не зупиняйся на досягнутому” і “ніколи не шукай під яскравим ліхтарем, бо там уже все знайдено”. Від Учня він виріс до Вчителя, виховав чотирьох кандидатів наук, таких же допитливих шукачів, яким був сам. Він щиро захоплювався НАУКОЮ сам і вмів запалити серця близьких за духом людей.

Найбільшим святом у році наш герой вважав День Хіміка і завжди щиро святкував його зі своїми колегами та учнями. Він часто організував виїзди на одно- й дводенні пікніки в ліс, до озер, Дніпра, упоряджував турніри з футболу, піонерболу, купання. Його веселі оповідки про кумедні пригоди та численні життєві курйози за духом і добротою близькі до “Мисливських усмішок” Остапа Вишні і безсумнівно збагатили народний фольклор про “небожителів” Царства НАУКИ.

Валерій Анатолійович обожнював споглядати красу Природи, досліджував її через призму НАУКИ, а своє бачення Прекрасного відображав у прегарних фотографіях усіх місць, де йому довелося побувати за її покликом.

Останніми роками він оцінив безсумнівну важливість для людини та її розвитку сім'ї і родинних зв'язків. Для їх зміцнення в архівних джерелах СБУ (колишнього КДБ) він віднайшов відомості про рідного діда Бартишевського Кузьму Пилиповича, священника, репресованого в липні 1937 р. і розстріляного у грудні того ж року, й отримав довідку про його посмертну реабілітацію за відповідним законом.

Валерій Анатолійович був люблячим татом для доньки Аліни, беззаперечним авторитетом для зятя Олега, обожнюючим дідом для онуків Ксенії та Станіслава, турботливим сином для мами. Своїй улюблениці Ксенії він подарував коня і всіляко підтримував її заняття конуром. Він дуже втішався, коли онука продовжила родинну традицію і пов'язала своє життя з ХІМІЄЮ, вступивши до “Львівської політехніки” на хімічний факультет.

Любов до науки у Валерія Анатолійовича не обмежувалась пізнанням каталізу органічного і нафтохімічного синтезу. Його розум заворожували електрохімія й радіофізика, приваблювали спінтроніка та електроніка, полонили ядерна фізика і хімія, захоплювали пошуки дешевих джерел енергії, шляхів її трансформації. На жаль, не всі свої нові ідеї Валерій Анатолійович зміг реалізувати за життя, але зробив дуже багато, встиг передати учням запальну жагу до знань.

Світла пам'ять про Валерія Анатолійовича Бортишевського – талановитого вченого, високо-ерудованого наставника, надзвичайно відповідальну людину – назавжди залишаться в серцях його рідних, близьких, учнів і колег.

К.х.н. Р.В. Корж